

POSUDEK ŠKOLITELE
NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Autorka disertační práce: Mgr. Andrea Moustafa

Titul disertační práce: Žánr pololidové literatury v díle Ibn Zunbula:

Āchirat al-mamālīk. Wāqi'at al-sultān al-Ghūrī ma'a Salīm al-'uthmānī
Školitel: Prof. PhDr. Jaroslav Oliverius, CSc.

Disertace Mgr. Andrey Moustafa navazuje na její diplomní práci nazvanou Nevyužitý pramen k dobytí Egypta osmanskými Turky 1517 AD. Ibn Zunbul a jeho Wāqi'at al-sultān Salīm chān ma'a 'l-sultān Tūmānbāj, v níž provedla obsahovou a formální analýzu díla vydaného tiskem v Káhiře roku 1962 pod titulem Āchirat al-mamālīk. Wāqi'at al-sultān al-Ghūrī ma'a Salīm al-'uthmānī /Konec mamlúkū. Bitva sultána al-Ghūrīho s osmanským sultánem Selimem/. Vedle této tištěné verze existuje v řadě knihoven mnoho kratších i delších rukopisných verzí, což dokazuje, že toto dílo bylo nejen hodně čteno a oblíbeno, ale že zřejmě kolovalo i ve formě příruček profesionálních vypravěčů, kteří se podíleli na vytváření jeho různých podob a tvarů. Na základě své analýzy dospěla Mgr. Moustafa k závěru, že dílo stojí na okraji soudobých historických kronik 16. století, že obsahuje historická fakta, ale zároveň vykazuje nemalou míru fikce a blíží se k žánru tzv. lidového románu. Jelikož v odborných kruzích stoupá zájem o autora tohoto díla, Ibn Zunbula, a bylo konstatováno, že jeho dílo by si zasloužilo seriózní studii, rozhodla se Mgr. Moustafa zpracovat ve své disertační práci jednu z jeho nejdelších rukopisných verzí pocházejících ze 17. století.

Vlastní analýze předchází úvodní kapitola, která popisuje historické pozadí díla. Autorka se v ní zaměřila především na události a postavy, které jsou v popředí zájmu zkoumaného díla.

V další kapitole pojednává autorka o literatuře a jazyku mamlúckého období. Také tento oddíl má bezprostřední vztah k její práci, neboť právě v mamlúcké epoše se próza zřetelně diferencuje na prózu "vysokou", "zábavnou", historickou a pololidovou /semi-popular/, a do literatury začíná pronikat tzv. střední arabština, ovlivněná hovorovými prvky.

Žánr pololidové literatury /lidového románu/ je předmětem následující kapitoly. Autorka v ní pojednává o jeho různých podobách a poukazuje na proces jejich vzniku a dalšího vývoje.

Pak přistupuje Mgr. Moustafa k vlastnímu tématu. Srovnává krátkou /zpracovanou v diplomní práci/ a dlouhou verzi Ibn Zunbulova díla. Nejprve uvádí regesta obou verzí a pak srovnává jejich vybrané části a prokládá je ukázkami arabského textu s překladem. Nelze dát jednoznačnou

odpověď na otázku, zda z tohoto srovnání můžeme usuzovat na určitou vývojovou linii námětu, nebo zda jde o dvě samostatné verze.

Analýza provedená v 6. kapitole /Kompozice. Vypravěčská technika/ jasně ukazuje, že toto dílo nese výrazné rysy žánru arabské pololidové literatury. K stejnému závěru míří i 7. kapitola /Jazykový styl Ibn Zambulova díla/, v níž autorka sleduje dialektismy v morfologické a syntaktické rovině a charakteristické jazykové prostředky díla /hyperboly, paralelismy, hromadění synonym, konstantní epiteta, rýmovanou prózu aj./.

Důležité poznatky o Ibn Zambulově díle přináší poslední kapitola /Témata a motivy/, která rovněž potvrzuje jeho žánrové zařazení.

Mgr. Moustafa si vytvořila solidní heuristickou základnu pro svou analýzu. V její bibliografii jsou uvedena všechna relevantní díla západních i arabských autorů. Na toto téma uveřejnila odborný článek v časopisu Archiv orientální a o Ibn Zambulově díle přednesla referát na vědecké konferenci v Halle, konané v září r. 2004. Její práce má všechny náležitosti; autorka plně využívá poznámkového aparátu.

Závěrem konstatuji, že Mgr. Andrea Moustafa předkládá objevnou, přínosnou práci, kterou lze pokládat za významný příspěvek k poznávání a dalšímu studiu arabské pololidové literatury. Doporučuji proto komisi, aby ji přijala k obhajobě.

V Praze 25. března 2006

Prof. PhDr. Jaroslav Oliverius, CSc.
školitel

Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK